

WWW.UNIL.NS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т

СРПСКИ СИОН

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

Власник: СРПСКИ ПАТРИЈАРХ ГЕОРГИЈЕ. — Уредник: САВА ПЕТРОВИЋ.

Број 3.

У НОВОМ САДУ 21. ЈАНУАРА 1891.

Год. I.

Василијан Петровић,

православни Епископ Бачке епархије.

И опет се православна српска црква зави у црно. Једва је прошло два месеца дана, од како из ненада изгубисмо незаборављеног епископа горњо-карловачког Теофана Живковића, а ево сад нам неумитна смрт из небуха уграби и високопреосвећеног владику бачког **Василијана Петровића!**

Епископ Василијан преминуо је ноћу између 17. и 18. јануара о. г. напрасном смрћу, капљом ударен, у своме владичанском двору у Новоме Саду, у 71-ој години живота свога. Нађен је из јутра 18. јануара мртав поред кревета, те се мисли, да га је по свој прилици у вече при легању капља ударила и смрт му задала.

Губитак је то велики по нашу цркву у ово доба, кад су нам упражњене три дијецезе и кад су нам тако проређени редови вишега монашког клира.

Епископ Василијан Петровић родио се у Темишвару лицем на нову годину 1820, на дан св. Василија, те је с тога и добио име Василије, које је после у монашком чину промењено у Василијан. Гимназију

је учио у Темишвару, а две године философије и права свршио је у Пешти. Као изврстан ђак уживао је текелијину стипендију. Године 1842. ступио је у богословију, коју је изучио у Карловцима. После свршене богословије ступио је у монашки чин под тадашњим епископом Пантелејмоном Живковићем, те је дуго година провео у Темишвару као придворни калуђер и консисторијални бележник. Био је дуже времена протосинђел, а год. 1866. постао је архимандритом и предана му је управа манастира Хопова. После неколико година премештен је као архимандрит у манастир Беочин. Почетком године 1882. постао је администратор бачке епархије, а за тим о Петрову-дне исте године епископ исте епархије. После смрти патријарха Германа именован је год. 1888. за администратора српске митрополије и вршио је ту дужност све до избора садашњег патријарха Георгија Бранковића.

Блажено-покојни владика Василијан био је класично образован и интелигентан човек. Био је поштен човек, ванредно благе и добре нарави, милостива срца и штедре руке. Имао је пуно добре воље, да што више користи својој цркви. Православље је љубио свим срцем и душом.

Српски краљ Милан одликовао га је командерским орденом св. Саве.

Кад је дошао у Нови Сад, године 1882, уписао се владика Василијан за члана „Матице Српске“, положивши своту од 100 фор а. вр.

Нека је слава и вечна успомена епископу Василијану!

ПРВО ПАСТИРСКО ПИСМО

ПРЕОСВЕЂЕНОГ ЕПИСКОПА ДАЛМАТИНСКО-ИСТРИЈСКОГ НИКОДИМА МИЛАША

Пречасноме клиру и свему православному народу епархије своје.

НИКОДИМ,

по божјој милости православно епископ далматинско-истријски, пречасноме клиру и свему православном народу епархије своје, мир и благослов од свемогућега и благога Бога.

(Наставак)

Истакнуте сада двије хришћанске врлине — мир и слога, имају један извор, из кога потичу, на име — љубав. Љубав је прва и главна заповијед хришћанске вјере. Возлюбихи Господа Бога твоего веъмъ сердцемъ твоимъ, и всею душею твоею, и всею мислю твоею. Ся естъ первая и большая заповѣдь. Вторая же подобна ей: возлюбихи искреняго твоего яко самъ себе, — заповиједа основатељ цркве, Господ наш Исус Христос;¹⁾ а поучавајући ученике своје каже им: заповѣдь новую даю вамъ да любите другъ друга: якоже возлюбихъ

вы, да и вы любите себе.¹⁾ Љубав к Богу условљена је љубављу к ближњима нашим. Без ове пошљедње није могуће угодити Богу, јер каже апостол: Аще кто речеть, яко люблю Бога, а брата своего ненавидить, ложъ естъ: ибо не любяй брата своего, егоже видъ, Бога, егоже не видъ, како можетъ любити?²⁾ Па каква треба да је љубав, коју ми морамо гојити према ближњима нашим, а да угодимо Богу и да достојни будемо имена хришћанског? Любы, одговара апостол Павао, долготерпитъ, милосердствуетъ: любы не завидить: любы

¹⁾ Мат. 22, 37—39.

¹⁾ Јов. 13, 34.

²⁾ I. Јов. 4, 20.

не превозносите, не гордите, не безчинствуете, не ищете своих си, не раздражается, не мыслите зла, не радуется о неправдѣ, радуется же о истинѣ: вся любитъ, всему врѹ смлетъ, вся уповаеъ, вся терпитъ, — а то српски значи: „Љубав дуго трпи, има милосрђе према свему: љубав не завиди; љубав се не велича, не горди се, не чини што не ваља, не тражи своје, не срди се, не мисли о злу, не радује се неправди, а радује се истини; све љуби, све вјерује, свему се нада, све трпи.“¹⁾ Потпуно је жива ова слика, коју нам апостол даје о каквоћама хришћанске љубави, — и ја не бих знао каквим бих је другим ријечима могао јасније приказати. Опћи је извод тај, да љубав мора бити права и истинита, а да буде союзъ совершенства.²⁾ Бива пак таквом љубав, ако је она света у основи својој и света у пошљедицама. Она је света у основи, кад ми љубимо човјека искрено и од срца, јер је он божје створење, јер је створен по облицију божјему, јер је искупљен крвљу Спаситеља свијета и јер у свакоме човјеку ми морамо да видимо равнога себи, коме не смијемо да учинимо ништа таквога, чега не би жељели да други нама учини. Не ће према томе бити света у основи она љубав, коју ми показујемо насрам неких ради земаљских каквих разлога, што нам је можда неко учинио какво добро, или рачунамо да ће нам учинити; кад љубимо некога, док је на власти и богатству, а сутра му окренемо леђа, јер није више на власти, или је осиромашио, или је пао у какву невољу. Биће света по пошљедицама својима љубав, кад са исказима љубави у ријечи буду скопчана и дјела. Чадца моя, каже апостол Јован, не љубимъ словомъ ниже языкомъ, но дѣломъ и истиною: и о семъ разумѣмъ, яко отъ истинны есмь.³⁾ У помагању сиротињи, у похађању болесника, у жртвовању на корист сиротне и напуштене дјеце, у старању о њиховом добром васпитању, у прилагању на добротворне сврхе и у сличним побожним дјелима показује се права хришћанска

љубав к ближњему, јер је плодотворна и света по пошљедицама. Оваку љубав ми смо дужни као хришћани да гајимо и да свагда показујемо. Овакву ћу вам љубав, љубавни моји, ја непрестано проповиједати, а настојаћу свима средствима и да дјелом оправдам моју проповијед о љубави и да вам, ко лико више узмогнем, будем примјер у томе.

Читајући и хранећи узајамну, искрену и братску љубав, ми смо тијем добили чврству основу за међусобни наш мир, добили смо јемство, да ће и слога међу нама владати и трајном бити. Па колико нам треба да гајимо ове врлине као хришћани и ради ошће наше добробити, толико исто ми се морамо старати, да их чувамо и да се у њима учвршћујемо и ради особности наше вјерске и народне.

Ми исповиједамо вјеру православну, — а то је она вјера, коју апостоли Христови приповиједаше, којој нас учи символ никео-цариградски, коју утврдише седам светих васељенских сабора и која је данас онако исто чиста и неповријеђена, као што је била у прве дане хришћанства. Она је онај свети аманет, који је сам Христос предао апостолима, а ови својим напљедницима и до данашњег дана. Као такву ми смо дужни ту свету вјеру чувати као нашу највишу светињу, дужни смо је непрестано његовати у срцима нашим и наших синова, тврдо убјеђени, да ће нас она, уз добра дјела наша, повести к вјечноме спасењу. — Чуварем те свете вјере јест православна црква, која је „едина, святая, соборная и апостолская.“¹⁾ Она је она света невјеста Христова, с којом је он обећао, да ће бити до краја вијекова. Она је онај стуб истине, који не може никада клонути. Она је оно царство благодати, које паклена врата не ће никада надбладати. Љубимо, љубавни моји, свим срцем нашим нашу свету православну цркву; будимо јој свом душом одани; будимо готови за њу положити и живот свој, — па вјерујући у божанску установу њену, у њену непогрјешивост, надајмо се са пуним поуздањем, да ћемо се удостојити божјега благослова, како у овоме, тако и у будућем вијеку.

¹⁾ I. Кор. 13, 4—7.

²⁾ Кол. 3, 14.

³⁾ I. Јов. 3, 18, 19.

¹⁾ 9. чл. Символа вјере.

Поред цркве православне, које имамо срећу бити синови, чувајмо, љубазни моји, и оно што саставља наше обиљежје међу другим народима, што саставља наш народни значај, — чувајмо нашу српску народност. Народност је наша славна по историји својој, славна је по данашњем њеном значају у свијету, а славна је и као чувар и носилац најплеменитијих грађанских врлина. Историја вам је њена позната — па из примјера прошлости научимо се љубити своју народност, бити јој свим бићем нашим привржени и бити готови све да претрпимо на свијету радије, него ли да јој изневјеримо.

Ако ми будемо чували и његовали као што треба нашу српску народност, ми ћемо тијем заједно сачувати и приврженост нашу и нашу љубав к православној цркви. Српска је народност везана тијесном везом са православном црквом. Са право слављем почиње хришћански значај наших славних предака; православна им је црква била ослон, кад су највећа и најславнија дјела чинили; она им је народност сачувала у оним тенким часовима наше прошлости, кад је варвар хтио да нас уништи, кад је изгледало, да Србина не ће више бити на свету. Наши стари ово су добро разумјевали, те од туда оно настојање њихово, да се свагда старају о једној ради друге, о цркви ради народности и о народности ради цркве. Благодарећи српскоме свештенству народност се наша могла очувати; благодарећи њему ми можемо данас да се дичимо нашим именом, нашом историјом, нашим народним особинама. Примјера нам доста наша историја пружа о страдањима српскога свештеника за свој народ, а није мање примјера о борби, коју су наши славни претци у разним тенким приликама са највећим самопрегорењем издржали са душманима ради очувања своје вјере и своје народности. Данас, буди Богу хвала, таквих прилика већ нема, нити се ми имамо

да боримо за очување наше вјере и наше народности са онаквим противничким силама, с каквим су наши стари имали да се боре. Под закриљем основних државних закона у нашој монархији, ми можемо јавно и слободно његовати наше вјерске и народне особине, и имамо право на државну заштиту противу свакога насиља, које би се ма с које стране јавило. При таквом нашем данашњем положају, на нама лежи двострука дужност, да будемо одани нашој цркви и народности нашој, и да удвојеном снагом од наших отаца радимо и настојимо о напретку онога, што саставља наш понос и наш значај пред другима. Ову нашу оданост према цркви нашој показаћемо данас тијем, ако будемо усрдно похађали свете храмове, ако се будемо старали о украсима црквенима, ако будемо настојали, да нам чим сјајније буде богослужење и чим боље обезбјеђено свештенство. Показаћемо љубав нашу према нашој народности, ако будемо настојали, да се народни обичаји свугдје чувају, да се српска књига свугдје шири, да се српски језик свугдје његује; ако будемо оснивали закладе за васпитање српских младића у средњим и вишим школама; ако се будемо старали о издржавању и напредовању закладних српских школа за дјецу нашу; ако будемо пружали помоћ младићима, који ће бити учитељи у српским мјестима, — једном ријечју, ако будемо дјелом за свједочавали ону љубав, коју ријечима исказујемо, да гајимо према својој народности. Овијем ћемо не само одати достојну пошту нашим славним претцима, учврстићемо пред свијетом наш значај у садашњости и зајамчићемо сретнију будућност нашим питомцима, него ћемо узбудити према себи и поштовање других, који, видећи нашу оданост к вјерским и народним особинама нашим, мораће нас више оцијенити и уважавати, те се односити к нама, као народу од значаја.

(Свршиће се.)

РЕЧ НА СВ. САВУ.

Говорио у Сеншомашу Ђура Страјић, парох.

Како је спасоносна муња, кад засија на мутноме небу и сјајем својим разагна помрчину земаљску, те покаже заблуделом путнику стазе и богазе — одврати га од провалије и на прави га пут изведе!

Тако је пре седам векова син узорите лозе Немањића засветлио племену српском и разагнао густу маглу друштвених и верских одношаја народа свога.

Краљ Стеван Немања уједињујући земље српске и правећи реда у држави својој на земљи, приуговорио је земљиште апостола неба и прокрчио пута најмлађем сину своме Сави Немањићу.

Али мезимац његов није огрнуо краљевскога плашта, није припасао мача пламена, те да коњем и огњем унапреди уљуди род свој, него је у скромној монашкој одори — као испосник горе атонске — са гранчицом мира и љубави дошао, да народу српском помогне.

Што је малени Растко слутно, што је монах и Архимандрит Сава наумио, то је и извршио као први Архиепископ самосталне српске цркве.

Слаби брод цркве своје, који је нагињао час истоку, час западу, час Риму а час Цариграду, спасао је св. Сава и довео га са бурнога незнабожачкога и јеретичког мора у мирно пристаниште сигурне будућности његове.

Велике су и неоцењиве заслуге његове за народ српски. Црква и књига народна, све религијозне и просветне нам тековине познијега доба потичу из врела делатности и рада његова.

Много је стварао и учио, — а „ниже сотворитъ и научитъ, сей велиїи наречетса въ царствїи невеснѣмъ,“ вели св. писмо.

И за то га је црква наша за светитеља прогласила, за то га славе данас на све стране аманети његови. Храмови наши православни, који су као бели лабудови окитили питоме крајеве српске; манастири наши, ти освећени градови божији на земљи; школе народне, расаднице знања и умља; вера и наука, јеванђеље и буквар

— сви ти рукосади његови славе и ликују загрљени на данашњи дан!

За то идемо данас из св. храма у школу, јер се црква и школа данас грле и целују као мајка с милим чедом својим; за то свако, па и најмање Српче — где год га имаде — поје данас одушевљено: „Ускликнимо с љубављу светитељу Сави“...

И сваки Србин, слободни и потиштени, неуки и образовани, мали и велики, кога је св. Сава први упутно, да се књигом научи доброме а у добру молит' богу своме — сваки Србин у овај мах диже к небу своје сузне очи: не би ли тамо угледао светитеља свога и измолио од њега заштите и благослова у данашње тешке дане борбе и искушења.

Али не видимо и не можемо видети благо лице његово. Па и кад би га видели, чини ми се, да би му лице било превучено облаком туге и жалости. Гласа његова не чујемо, али и кад би га чули, морао би одјекнути прекором и болом!

Па и шта би нам могао рећи? Шта би морао да нам довикне први наш светитељ са подножја престола божијег?! Ево шта би морао рећи:

„Ви појите и славите мене — а да л' ме и разумете? Ја жртвовах престò и себе за цркву и народ — да ли и ви чините тако? Ја оставих краљевску палату са њезиним сјајем и одох у манастир — а ви се клањате сребру и злату; ја оставих скинтар и круну — а ви се отимате о силу и власт; ја измирих браћу завађену — а ви се делите у таборе непријатељске; ја лечих незнабоштво и богумилство — а код вас се шири јерес назаренска! . . Или је зар сагорела свест народа мога, као оно мошти моје на Врачару? — Ви појите и славите мене, а да л' ме и разумете? Зар се тако заливају моји рукосади?!“ . .

Ето тако би нам морао довикнути просветитељ српски и ми би морали поникнути ницом.

Ми га уздижемо а узносимо, видимо и чујемо јасне доказе славе његове, али

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

споменици светитељима и великанима народним не подижу се само у ушима и очима, него у дубини срца захвалнога.

Темељ његова рада, подзидан толиким костима наших прадедова и заливен потоцима српске крви, не стоји више чврсто као некада. У цркви се не тражи науке, у науци не пази се вера, у народу морал малаксава — а поврх свега раздор разрива груди Србинове!

Да бар можемо чути данас укупни глас свијух звона по крајевима српским, како нас топло зову на молитву и на покајање и да нас складни звуци њихови слози поуче!

Али што не могосмо учинити ми, то треба да учине и изведу други, бољи нараштаји. Деца наша, наша узданица, треба да створи сретније прилике, те да на високо дигне и понесе поколебане светиње наше прошлости. — Где ми застадосмо, они нек отпочну; што се порушило, нек они дограде — то треба да им буде прва и најсветија задаћа будућег им рада.

А да узмогну деца наша одговорити тим големим очекивањима, ми смо позвани и дужни приуговорити и спремити их за то. Васпитање деце наше, особито васпитање домаће не смемо ни за часак губити из вида. Сви ми без разлике положаја и звања утичемо на васпитање нашег подмлатка животом и радом својим, јер то је деци књига отворена, из које они тако радо читају и тиме добивају прве утиске и појмове, који их после наводе или на добро или на зло. . . Па како је велика одговорност наша у томе погледу не само пред савести нашом и пред страним светом, него и пред господарем неба и земље! Како је та одговорност велика и страшна, види се из јеванђеља Матејева: „А који

саблазни једнога од ових малих, који верују у мене, боље би му било, да се обеси камен воденички о врату његову и да потоне у дубину морску.“ (Мат. 18,6.)

Па кад је тако, онда пазимо на васпитање деце наше као на зеницу свога очњег вида! Учимо и васпитајмо их на челичном темељу свете вере наше и здравог морала јер без те основе, ма како да се изостре умови, срца остају празна — а где су срца празна, ту нема и не може бити праве честитости, која је главни услов за све лепе и племените смерове.

Учимо децу нашу добру и честитости; учимо их љубави, тој ћери небесној; учимо их хришћанским и грађанским врлинама; сваком приликом јачајмо срца њихова светлим карактерима хришћанске и народне повеснице наше — те да им замиришу душе мпомиром св. православља и лепог нам имена, да им замиришу срца поносом момачким и стидом девојачким, те да се светла образа покажу пред на родима другим.

И на тај ћемо начин стећи крилате соколове, који ће бити достојна духовна чеда св. Саве. И то би био уједно најлепши спомен-венац нашем светитељу, јер би био оплетен из толико хиљада честитих срцаца младежи српске.

А ми у колико се погубисмо и раздвојисмо, опет би се нашли и срели у најмилијем, што имамо на овоме свету — нашли би се у прекаљеној деци нашој. И у то име, мила браћо моја, у име те лепе наде, заборавимо бар за часак на невоље наше; приступимо један другоме ближе, пружимо братски један другоме руку и запевајмо сложено и громогласно лепу славопојку данашњу: „Ускликнимо с љубављу светитељу Сави.“ Амин.

РАЗНОУЧЕННЕ НЕКОТОРЪНХЪ МЪСТЪ КЪ СЛОВЪНЪСКЪНХЪ ЈЕВАНГЕЛИНХЪ

II.

МАТ. XXI. 35.

У црквенословенском јеванђелију од год. 1864, а и од год. 1875. гласи у 21 глави од Матеја стих 33, 34 и 35 овако: **Иис притчѣ слышите. Человѣкъ нѣкій вѣ до-**

мовитѣ, иже насади виноградъ, и шплатомъ шгради его, и ископа въ немъ точно, и созда столпъ, и вдаде и дѣлательемъ, и Финде. Егда же приближисѣ время плодѣвъ, посла

равы свог кз дѣлателемъ. прѣати плоды егѡ : и емше дѣлателе равѡвѡ егѡ, оваго ѡвѡ виша, оваго же ѡвиша, оваго же каменїемъ повиша. Пре него што покажемо разьноуѣтениѣ црквенословенско у последњем стиху, споменућемо шта значи *точило*. Покојни владика Никанор Грујић замерао је у својим „Примѣтвама“ на превод новог завета од Вука много што шта, што није имао право, а где би могао учинити какву малу примедбицу, ту је превидео. Тако је у овом стиху превео Вук „и ископа кз немъ *точило*“: „и ископа у њему *ивнициу*“. У грчкој матици гласи то место *καὶ ὠρυξεν ἐν αὐτῷ ληρόν. Ἀηρόν* гласи латински *torcular*, а Лутер немачки каже *die Kelter*. У чешком преводу стоји: *a vkorpal v ni pres* у словеначком по Кизмићу гласи то место: *i szkorao je v nuh preso*, а у руском: *устроилъ въ немъ шочило* (*die Presse*). Из свих ових превода, а особито из матице види се, да словенско *точило* значи *die Presse*, тесак. Да богме да тај тесак није изгледао као што је данас Раушенбахов тесак (*Weinpresse*), јер поред њега данас се и код нас још гази у кесама у кади, на таквом је теску морао бити налик и тај тесак који се помиње у споменутом стиху у глави 21. од Матеја. А Вук је *шочило* превео речју *ивница*, што значи *der Keller* (*im Weinberge selbst*). (Види

Вук речн.) Што се пак тиче разьноуѣтениѣ, имамо приметити, да је у 35. стиху и емше дѣлателе равѡвѡ егѡ ово равѡвѡ велики русизам. У руском језику акузатив плурала имају супстантиви, који значе нешто живо, увек једнак генетиву плурала. Али у старом словенском а и у црквенословенском има акузатив плурала у споменутом случају свој самосталан облик као што је то уопће познато. Зато није требе наводити примера из старог словенског језика, него ћемо само навести пример из црквенословенског језика. То споменуто место гласи у црквенословенском јеванђелију штампаном у Москви год. 1755: **и емше дѣлателе равѡ егѡ**. Из тога се види, да су наше црквене књиге старијих издања штампане у Русији правилније по језику од доцнијих издања, која су пуна правих русизама. За потврду споменућу још једно место. У црквенослов. јеванђелију од год 1864 и год. 1875 гласи у I. глави од Јована 19. стих овако: **И сїе естъ свидѣтелство Іѡанново, егда послаша жидове ѡ Іерѡсалима іереевѡ и Левїтѡвѡ да вопросятъ его**. То место гласи у црквенословенском јеванђелију од год. 1755 овако: **И сїе естъ свидѣтелство Іѡанново: егда послаша жидове ѡ Іерѡсалима іерен и левїтѡ, да вопросятъ его**. И овај је пример исте природе као и пређашњи.

Јован Живановић.

К Њ И Ж Е В Н О С Т.

Пространи Катихизис православно цркве: I део: **о вери**; II део: **о надежди и љубави**. Написао Н. Б. Вукићевић, за више разреде народних и за ниже разреде средњих школа по припознатим најодабранијим у духовној књижевности правосл. цркве делима. Панчево. Наклада књижарнице Браће Јовановића. Цена првом делу 30 новч., другом 30 новч. —

Изјашњење св. литургије од Н. Б. Вукићевића. Панчево. Наклада књижарнице Браће Јовановића. Цена 50 нов.

Српском свештенику осим цркве, у којој он по светом и узвишеном позиву своме, силом живе речи учи и тумачи божанствени наук Спаситељев, отворено је још једно широко поље спасоносног и племенитог рада — у школи. Васколика омладина у данашњим вероисповедним и

државним средњим заводима, а нарочито на основним комуналним школама, које нису од користи ни с верског ни с народног гледишта — а с тим ће бити на чисто сваки који устројство тих школа познаје — поверена је данас *свештенику-кашижети*, који је главни провађач религиозне наставе.

Религиозна настава имала је од увек и имаће свог високог значаја у школи, у којој ваља и иначе да је васколика настава и дисциплина проникнута страхом божјим, као почетком сваке мудрости.

Развитак религиозног, верског и црквеног чувства важна је и, можемо рећи, врло битна потреба народна. Тешко ли си школи, народу и држави, која ову страну образованости не развија као што треба, или је запоставља, или је на последње место ставља. „*Den Religionsunterricht lässig betreiben, heisst mit schleunigem Verfall und grausiger Finsterniss alle Wissenschaften bedrohen. Der reisst die Sonne vom Himmel, der nimmt dem Jahre den Frühling, welcher den Religionsunterricht aus der Schule verbannen oder ihm eine untergeordnete Stellung anweisen wollte.*“ — Ове речи умнога *Троцендорфа* истините су, биће и остаће истините у свако доба.

Па кад добро учимо прилике и појаве данашњег духа времена, који инфлуира државу и њезино законодавство; кад добро проучимо правац, тежњу и смер данашње модерне науке (а наике безконфесионалне педагогије), која се огледа то у мртвом слову, то у живој речи, онда, ако нисмо код рођених очију слепи, мора нам и сувише јасно бити, каквим очима треба црква да прати науку свог божанственог основатеља? Колико треба да је будна и опрезна? Колико јој снаге ваља заложити, колико јој се ваља борити према свему ономе, што хоће темеље њезине да подрије? Колико јој треба водити озбиљна рачуна и жива надзора о ономе, што се пише, учи, прича и приповеда у име њезино? Колико треба да су јој слуге њезине спремане и оружане и каквим жаром одушевљења ваља учитељи вере да полазе на свој племенити и узвишени посас, који је заиста голем, тежак и с тешком одговорношћу скопчан.

Прилике у којима се данас црква налази и црквени живот креће, ишту велика надзора, пажње и опрезности.

Али није наше овом приликом расправљати ову иначе благодарну тему, јер би нас то и

сувише далеко одвело. Писано је то у нас довољно и доста лепо. Ко хоће да загледа у невоље и стање религиозне наставе у нашим основним школама, нека прочита красни чланак г. М. у некадањој задарској „Истини“. („Истина“ бр. 4 и 5. 1885 г.) Пред нашим очима друго је нешто, што је такођер од великог интереса.

Да религиозна настава буде од успеха, која треба тражити не само између четири школска зида, већ у доцнијем животу, треба сем чврсте воље и оданости учитељеве, згодан и добро удешен учебник, који се даје у руке ученицима, а ког они и после у кућама чувају на овда онда и преврћу, те по нешто што им се допада и траже.

На пољу наше црквено-школске књижевности а на име катихетике, опажамо у потоље доста више живости и виша интереса, да се катихизис литерарно и у практичкој настави колико је год могуће, боље обрађује и обради. Катихизиси се пишу, прерађују и удешавају, што је знак, да се и код нас долази до уверења: е је било дубоких оскудица, ваља дакле тражити нечег не само новијег, већ јачег, бољег и удеснијег.

Ми смо Срби на овом пољу доста доцкан почели. Свима нам је, држим, довољно позната, система некадање, стародавне религиозне наставе и голема кубура еа незгодних и старих учебника, како по материји и излагању саме материје, тако и са правописне и језикословне стране. Како се на овом пољу радило, кад, како и какви поникосе катихизиси, и како се обрађиваху, у опште кратку историју катихизиса, лепо је образложио мој поштовани брат г. Дим. Руварац, парох земунски, у чланку своме: „*Катихизиси за правосл. Србе у XVIII веку.*“ (Види „Хришћ. Весник“ бр. IV- 1890 г.) Част и хвала свима трудбеницима на овоме пољу.

Но држим, да ћу смети рећи, да је у нас у новије доба на пољу катихетике, пробио и прокрчио пута, одлични педагог, честити управитељ сомборске препарандије г. *Никола Ђ. Вукићевић*. Таленат, велика љубав и оданост према учитељском позиву, уведбаност, педагошко знање, добро развијена вештина дидактичка и методичка, с једне стране, а добро познавање догматичке науке, историје, цркве, њезиних обреда, верзија у св. писму, с друге стране, јесу врлине, које красе овог вредног и марљивог васпитача и наставника, које стоје у ње-

га у хармонији, те га начинише, да је заиста у пуном смислу речи — *ἀντὶ διδαχῆς*.

У то доба, када се г. Вукићевић лађа потежа посла, да нам свима помогне по своме најбљему знању и умењу, задахнут големом љубави према св. вери и цркви, прожман особитом побожношћу, у то се доба дижу на њ прекори усмени и писмени. Замераху му, што се као *свештовњак* хвата посла, о коме је ето говор, и што у својим књигама поред црквено-словенског текста, приводи српски. Јест, г. Вукићевић је *свештовњак*, али сви они који му чињаху замерке не могаху наћи ничега „еже бы главизнамъ православнаго вѣроисповѣданія противно былъ.“ Да се најблажије изразимо, доста је зло, кад се не нађе пре њега нико из вишег клира, који би засукао рукаве и учинио на овоме пољу онолико, колико је учинио Вукићевић. А што се тиче превода текстова св. писма на *српски*, тај је неопходно нуждан, особито данас, кад је на грдну штету цркве, црквено-словенски језик из српских основних школа особито комуналних истиснут. Коме се то у своје доба није допало, или се може бити и данас неће допасти, нека свом силом свога ауторитета, на месту где треба поради на томе, да се црквено-словенском језику поврати његово земљиште, те ће му и црква и народ бити вечито обвезан.

Овом приликом не обзирем се на Вукићевићеве катихизисе за ниже разреде основних школа, који су такођер добри, и по којима се даје лепо радити, као што је сваки ко се њима служио и служи, искуслти могао. На око узимама најјачу работу његову, а то су, горе обележене књиге, намењене вишим разредима основних, виших девојачких и средњих школа.

Пространи катихизис I. део: о вери. У уводу његову налазимо појам *о православном катихизису*. За тим је речено о: *Божијем откривењу*, шта је, како се оно међу људима чува и распростире. Напоменути су и лепо изведени извори за катихетичку науку. Протумачено је св. писмо и св. предање; подела св. писма, и

побројане најзнатније књиге старог и новог завета, и у кратко речено шта у себи садрже.

Основа, по којој је изложена наука вере, *символ* исписан је цркв. словенски и протумачен код сваког појединог члана српским језиком. Цела материја овог дела катихизиса базира се на символу и св. пијему. Како догма, која се у поједином члану символа вере садржи, тако и историја догме те, јасно је и лепо изведена; аргументи су бирани, снажни и према предмету добро распоређени и удешени.

Учитељу се пружа лепа прилика, да код сваког члана може са ученицима својим проречити опширније библичне повести нов. завета, и том приликом опробати ученике колико су запамтили из прошлих разреда, на што је може бити заборављено, надокнадити кратко и језгровито. Лепо и опширно, брижљиво и разумљиво обрађен је 10. члан символа вере — *о тајнама*. Нарочито је пространије описана и изведена тајна св. *Евхаристије*, припрема за њу, и њено обављање. Ова је партија тако подесна и згодна за ученике, да је ваља сваком приликом у очи св. причести с ученицима добро проћи, на неке ствари и на памет научити, особито ону лепу и дивну молитву, пре нег што причасник приступи св. чашни. Једино што остаје учитељу самом, да у овом делу катихизиса сам обрађује и катихуменима образложи, то су разлике у символу вере, између наше и римо-католичке цркве, које свакако ученици, и ако у кратко, треба да знају и познају.

Није лак посао катихетички материјал свети у добру систему, обрадити га онако као што сама светиња и важност и узвишеност предмета иште и захтева, приназити на суштиност догматичку, не учинити је одвећ дугом и сухопарном, и по памтење тешком. Ја држим да ћу смети рећи, да је г. Вукићевић све ово разумео, лепо удесио и разложио, питања добро формулирао и одговорима прецизно суштину изложио.

(Свршиће се.)

† НИКАНОР

архиепископ херсонски и одески.

РОЂЕН ГОД. 1527. ПРЕМИНУО 27. ДЕЦЕМБРА 1590.

ио свијет познаје необичног и чудноватог *Л. Толстога*. И код нас Срба припаљена му је воштаница, и ми смо се пожурили,

да му код наше куће подигнемо храм, у коме ћемо се клањати њему, Толстому и толстовштину!

А имамо ли *Никанора*, имамо ли вјерног и

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

будног стражара, који би нас громовитим гласом својим на вријеме будио и очи нам отварао, да се овако дрјемовни не дамо завести предалеко мутним вртлогом Толстове ријечи?! Имамо ли *Никанора*, да нам муњевитим блијеском свог великог духа освјетли и расвјетли магловите, тамне и скривене Толстове мисли и смјер им страшни?! Ко ће нама онако вјешто и онако разгвјетно знати доказати, да толстовштина значи: пропаст народности, расуло државе, тровање друштва, убијање породице, напуштање вјере, разорење цркве?! Ко ће код нас онако стројним и вјештим гласом, онаким ватреним осјећајем, одазвати се против замамљивих звука Толстове „Крајцерове сонате“, као што се у Русији *Никанор* одазвао?! . . .

Ради Толстога упознао сам се са *Никанором*, за то сам са Толетим и почео ову жалованку, коју намјењујем читаоцима „Српског Сиона.“

Један од најпросвјетљенијих архијереја, у цијелој православној цркви, био је херсонски и одески архијепископ *Никанор*. Велик богослов, велик философ, велик гворник. За ово троје имамо много свједока. Навешћемо само три. *Никанорово* име носи књига „Разборъ римскаго ученія о видимомъ главенствѣ въ цркви.“ *Никанорово* име носи књига „Позитивная философія и сверхчувственное бытіе.“ По трећи пут излазе са *Никаноровим* именом на свијет „Бесѣде и поученія.“ На коректури четврте књиге тих бесједа у трећем издању, затече бесмртног *Никанора* пошљедњи час његова живота.

„Вјерујте човјеку, који се завлачи под корјен људских мисли,“ — тако је говорио *Никанор* својим слушаоцима, у једној својој бесједи. А како да му не вјерујеш, кад те поражава својим знањем и својом вјештином! Не можеш се доста надивити, кад читаш његове књиге, кад слушаш његове бесједе. У чуду се питаш: кад је доспио да научи све то?! Поражава те она сигурност, опширност и детаљност његова знања о свему и свачему. Он зна за историју свију народа. Као да је специјалиста историк, говори ти он о историји и старих и садањих народа; једнаком сигурности говори он о просвјетљеним народима и о животу дивљих народа. Као да друго ништа не ради, већ се вјечито са статистиком бави, тако ти говори о разним државама, њиховом устројству и управл. А кад ти

стане тумачити коју неразумљивију ријеч, мислиш да је пред тобом најозбиљнији неки филелог, који и дан и ноћ преврће литературне споменике и старе граматике. За час опет учиниће ти се, да слушаш великог природњака, који је увардао тајне немуптег језика мајке природе. И онда ти се опет приказује философ, велики и умни, да се онесвјестити гледајући га на оној висини. А о чему ти говорио да говорио, гледао га као философа, или природњака, филолога, статистичара или историка, вазда видиш и богослова, васпитана на богооткривеним истинама, под којих свјетлост ставља све о чему говори и свјетлошћу којих освјетљава преживјелу већ прошлост, садашњост мутну и неизвесну будућност. У искушењу си да помислиш: овај човјек учио је свето писмо на памет. А кад те наведе на море свето-отачаске литературе, помислићеш: овај није доспио ни јести ни спавати, док је све то научио. Тако је учен, тако је вјешт, тако је окретан богослов-философ-говорник *Никанор*.

„Или је данас епископ мање одговоран пред Богом и пред свијетом? И кад би склопио очи и заснао, зар га не би пробудила бура, која њему више не икоме опасношћу пријети? Мир у свијету моралном, чини нам се да је сталан, али он је само привидан. Не треба гледати у далеку Француску, — наша Русија шира је и за буру пространија,“ — тако је 1871. године говорио *Никанор*, кад је као архимандрит и ректор казанске духовне академије наречен за епископа. И није у вјетар говорио. Епископ *Никанор* није никад задрјемао. Над цијелом великом Русијом лебдио је будни дух његов. Сваку болест, сваку рану на том великом тијелу оназио је, вјешту дијагнозу ставио, свакој мелема тражио. Бесједе су његове историја сувременог живота православне Русије, историја, у којој се без околишења указује на сметње и препоне, које спрјечавају правилни и здрави крвоток у том великом дијелу хришћанскога свијета. Али, *Никанор* ипак није ексклузивни Рус. Он топло осјећа за своју браћу по крви и роду. Ено његово „Воззваніе къ братьямъ Славянамъ“ — преведено и на српски у задарском „Српском Гласу“ — на које су, когод и у злој намјери, у свој Јевропи пажњу обратили. А неприсиљене молитве одеских иновјераца за здравље и живот његов, свједоче очито, да је *Никанор* био човјек, у најплеменитијем смислу.

Прошних ферија говорио сам о *Никаноровим* беседама, са једним српским архијерејем. „Читам сад Никанорове беседе. Мислио сам да ћу се њима моћи на брзо користити, али њих треба студирати. Опширан је, дубок је,“ — тако је говорио српски епископ. И право је рекао. *Никанор* је необичан говорник. Пребогат мислима, бујан у осећајима. Он се занесе ватром убеђења, љубављу спрам дјела свога, па говори, говори толико, да би чисто помислити могао, е је и заборавио да говори. Ово, а уз ово још и његово преобилно знање, створи готово од сваке његове беседе опширну расправу о дотичном предмету, расправу, коју збиља треба студирати. Па за то, полазећи на читање његових беседа, не смијеш ни помишљати на омилитичка правила, нити можеш његове беседе о та правила мјерити. *Никанор* се не да спутати у окове омилитичких закона, он се не да стјерати у границе, које су проповједнику прописане, он је слободан у композицији, слободан у изразу. Да, другоме би се то морало уписати у погрјешку, — код њега је то врлина. Али тај други не би био *Никанор*. *Никанор* је своје врсте *Злашоусти*. Један Рус, рецензент *Никанорових* беседа, с правом вели, да је *Никанор сијач*. Покољења ће имати посла док се беседе његове изуче, корисно употријебе и плод свој донесу.

Велик богослов, велик философ, велик говорник, прави научењак, али и реван епископ био је *Никанор*. Имао сам прилике видети у одеском епархијалном гласнику план за његово путовање по епархији. Путује, служи, учи, исправља, утврђује. Његове резолуције на предлоге одеске консисторије, које сам у истом листу читао, са коликом ли су збиљом и промишљености састављене! Он је водио свештенство у борби са штундизмом. У свему му је давао примјер. Парохијалне школе у њему су имале јаког помоћника, женске школе моћног заговорника. „Мати, ако је добро хришћански васпитана, најбоље ће утврдити у нашим породицама дух светог православаља,“ — говораше *Никанор*. Па ако се ни од куд не може да намакне средстава за издржавање школе, нек их црква даде, заповједао је епископ *Никанор*.

Сврх свега што га је красило, стајала је његова нелицемјерна побожност и бесприкорни његов живот. Потреба душе његове била је, да
У *Задру* 11. јануара 1891.

се Богу моли и славу му поје. На његовој молитви и пјесми загријавала су се срца многих. Тај велеум долазио је на састанке кора својих појача, па их је и учио како ће појати. А тек његов морални живот! Као што се лако може мислити, тај искрени и беобзирни говорник стекао је много непријатеља. Ал' нема никог да му пребаци и најмању цјегу на животу његовом. Живи темпераменат, лијеп, млад, даровит, био је *Александар Бровковић*, кад је 1850. год. ступио у калуђерство. Пријатељи су се бојали за њега, савјетовали му да не нагли. А *Александар* им је одвратио: „Не бојте се, цијелог себе Богу ћу посветити.“ Што је *Александар* обећао, *Никанор* је дословно извршио. И могао је без зазора заповједати: слушајте ме, угледајте се на ме!

Као што је истинито хришћански живио, тако је исто дивно хришћански и скончао.

Спремајући се за вјечни покој, *Никанор* је дао стаду своје живи пример, како треба хришћански и умријети. Октобра 25. обављена му је по жељи његовој, тајна св. јелеосвећења. Пуна три сахата издржао је бодри владика, док је св. тајна свршена. А по свршетку, метнувши митру на главу, онако болан приступио је к присутнима, опростио се с њима и благословио их, изрекавши им при том неколико ријечи искрених и лијепих, да су сви заплакали. Новембра 23. бџни владика причестио се. А сваки дан су држана молебствија у његовој соби. Са тужним и спокојним божитњим поздравом, који су на Божић донијели све одеске новине, опростио се *Никанор* са својим стадом и суграђанима својим. Други дан Божића завапио је: „Ах, Боже мой, скорџи, скорџи!“, и онда опет: „Ничтоже земное вѣ себѣ да помышляеть.“ А *свешто-стеванско* јутро затекло је одеско свештенство у владичанском двору, гдје уз пјесму „Дѣва днесь,“ јецајући, облачи у архијерејско одијело мртво тијело једнога између највећих архијерејских православне цркве, *Никанора*, архијерејског херсонског и одеског.

— — —
Никанор је умрџо. Толстовштина и друге невоље живе и шире се. Боже, подигни цркви својој новог *Никанора*!

— — —
„Српски Сион“ нек буде сретан, да у напредак говори о живим *Никанорима*!

Прота *Јован Вучковић*.

ПОГРЕБНИ ОБРЕДИ У НЕКОЈИХ НАРОДА.

С РУСКОГ ПРЕВЕО:

Ћ. Вота, свештеник у Панчеву.

(Свршетак.)

Будиста номада није обичај да оми-
вају покојника, већ обукавши га у
нарочито одело, окрену га на десну
страну тако, да му једна рука дође под гла-
ву, а друга на бедра. За тим пале пред кипом
Буде свеће и читају молитве за умрлога. У
одређени дан погребна после опела родбина
и пријатељи умрлога из својих (номадских)
шатора узјахају коње, а покојника метну
на велика воловска кола или саонице. На
гробљу простру по земљи белу кожу један
хват у дужину, а по угловима исте забоду
четири штапа; на кожи поставе све што
је за жртву потребно, као и судове са
семењем и млеком. Жреци обишав један
за другим у три пут кожу певајући по-
гребне песме, начине у земљи бразду, за
тим семење разбацају а млеко просипају
на све стране, а по угловима коже уко-
павају судове с новцима и разним ситним
незнатним стварима. За тим праве могилу,
при чему жречеви певају; на могилу прво
међу новац а за тим тело умрлога окре-
нуто лицем на запад. Када се поврате у
своје шаторе, сви који беху при укупу
омивају руке топлом водом над усијаним
камењем и три пута се каде над паром
том и са особитом пажњом слушају „очи-
стителну“ молитву. У помен умрлога при-
носе жртве у трећи, седми и четрдесет-
девети дан.

У старих *Персијанаца* беше обичај,
као и у других азијатских народа, да су
телеса умрлих бацали дивјим зверовима,
јер су трухлење сматрали недостојно за
човека. Но данас не чине више тако. Када
осети Персијанац да му се приближује час
смрти, онда домаћи дозову мулу, који
чита коран над умирућим и опомиње га,
да се треба покајати пред Богом. Кад умре,
онда тело омивају нарочити људи, који се
само тим баве и од тога живе; завију га
у платно, на којем се често налазе изреке
из корана и међу га у сандук састављен
из три даске без заклопаца. За тим род-
бина изнесе тело на гробље вичући час

по: Алах Алах! и међу тело лицем окре-
нуто према Меки у издубљење, које је
ископано са једне стране раке; отвор тај
запушавају циглама а раку засипају зем-
љом. Блиски рођаци покојникови poste
девет дана од дана смрти и 40 дана жале.

Турци поју стихове из корана, када
износе тело из куће а жене оплакују по-
којника.

У раци се тело умрлога ставља према
западу на десну страну тако, да је лице
(покојниково) окренуто према Меци. Му-
ла се моли за покојника, говори му над-
гробно слово и први баца у раку пуну
шаку земље. Помени се држи у трећи,
седми и четрдесети дан. По веровању ши-
хову, анђели одмах после укупа питају у-
мрлога: ко је твој Бог, која је твоја ве-
ра, и ко је пророк твој? Ако је покојник
добро живео, онда он смело одговара:
„Бог је мој прави Бог, вера је моја пра-
ва вера, пророк је мој Мухамед.“ После
тога анђели предочавају души добра де-
ла њезина, којима ће се наслађавати до
дана страшнога суда, а за тим одлази у
рај. Но ако је покојни рђаво живео, он-
да не може смело одговорити на питања
анђела и нечисти дуси предочавају му зла
дела његова у најгорој слици, која ће га
мучити и грисати савест његову све до да-
на страшнога суда, а после тога одла-
зи у рај.

У *Јевреја* имаде врло много обреда
при погребу. Када се Јевреј опасно раз-
боли, домаћи дозову рабина који му чи-
та следећу молитву: „Верујем и испове-
дам Господа Бога мога, и Бога отаца мо-
јих, верујем, да ти свемогући Боже, одр-
жаваш у животу свако живо створење,
верујем, да је живот и смрт у твојој де-
спници. Молим ти се, поврати ми пређашње
здравље, сети ме се и чуј ме, као што си
услушао болнога Језекиља. Ако ми је час
смрти већ близу, ако треба да умрем, а
ти дозволи, да ме смрт моја примири са
тобом и да ме очисти од греха, које по-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

чних од колевке па до овога часа, било у знању или незнању. Још ти се молим Господе, да наследиш рај и блаженство, које је уготовано праведницима, удостој ме твога пресветлог лица. Нека је благословен Господ Бог, који снисходи немоћима нашим и чује молитве наше.“ Блесник понавља ове речи молитвене за равном ударајући се при свакој речи у прса. За тим чита одмах за равном друге молитве, исповеда грехе своје, благосиља децу и сам прима благослов од родитеља својих (ако су живи). У часу разлучења душе од тела три ожењена човека са упаљеним свећама у рукама читају молитве у постељи умирућег. Чим умре одмах се свеће погасе и међу умрлога на сламу поред постеље. Чело главе запале кандила, међу крчаг с водом и обесе у брус, а то чине с тога, да би анђео смрти могао омити и убрисати свој мач, или по тумачењу других равнина, да се душа може омити — опрати. Сва остала вода која се до тада налазаше у кући, баца се на улицу, да не би анђео смрти у њој омивао свога мача и да ју не би тиме отровао. Рођаци умрлога кидају један део свога одела у знак жалости, и оплакују покојног набрајајући његове заслуге. За тим га људи извесни омивају топлом водом, облаче у погребно одело, покривају поврх свега неким плаштом и полажу у сандук. За тим покривају сандук кад се

износи напоље црним покровом, који има две беле траке на крајевима, на којима је написано неколико текстова из Библије. Обичај је, кад се понесе тело на гробље, да се износи из куће један лонац за знак, да се са телом износи уједно и сва жалост. Том приликом поју: „млостиња спасава душу од смрти.“ Сваки Јевреј када се сукоби са спроводом, сматра за дужност, да баца ма какав новац у корист оних, који погреб обављају. На гробљу међу под главу умрлоге џак напуњен земљом из раке и покривају сандук заклопцем, за тим сви они, који омише и обукоше покојника, ударе по ексеру у заклопац од сандука а остали бацају на сандук по три лопате земље. Жене у знак жалости, одеру парче од својег одела, а мужеви бацају прах говорећи: „Ти си из прашине створен, у прах ћеш се и вратити.“ За тим омивају руке и читају молитве пуне наде. Погребна церемонија свршује се тиме, да мужеви стану један према другоме те читају: „Господ ће вас утешити“ и т. д. а синови покојника пролазе између њих, докле они то читају. То исто чине и жене са ћерма покојника. После погребња враћају се дома, поседају на место, где је лежао покојник, и моле се. За тим сваки добије по два јајета, бела хлеба и чашицу вина. Сиротиња у току седам дана моли се за умрлога, покрив главу белим плаштом, тако званом „талес“ ом.

ЛИСТАК

Е Е Л Е Ш К Е.

(Архидијецезална Конзисторија) држала је своју редовну седницу дне 9. (21.) јануара о. г. у Карловцима под председништвом Његове Светости Господина Патријарха Георгија у присуности г. г. чланова: прота Карловачког Стевана Чобанића, Василија Константиновића, пароха Карловачког, Павла Бошковића, пароха Попиначког, Јована Јеремића, пароха Бачиначког, Стевана Лазића, директора гимназије Карловачке, Дра Петра Станковића адвоката, Павла Новића фискала конзисторијалног, и Германа Опачића

патр. протођакона као референта и бележника конзисторијалног. — Пред почетак самога решавања предмета заклети су присутни нови чланови конзисторијални: Бошковић, Јеремић и Станковић. — Од важнијих предмета, који су у тој првој овогодишњој конзисторијалној седници решени, бележимо овде следеће: Услед отписа Његове Светости од 8. јан. о. г. М. 10., којим је свима епарх. конзисторијама саопштено установљење новог духовног а уједно и званичног листа: „Српског Сиона“ — препоручено је свом подручном свештенству и учитељству, да

се на тај лист прешлаши, и да настоји око умножења прешлашника. — Узет је на знање извештај Његове Светости о производњу пароха Митровачког Стефана Анђелића на степен протојерејства, и о одликовању истога са надбедреником. — Услед позива св. синода, а ради установљења једнообразности у вођењу матрикула, имају се сви обрасци, по којима је ово подручно свештенство матрикуларне записнике до сада водило, св. синоду поднети. — М. Ц. Савет потврђује конзис. пресуду, којом је брак између Ђоке Грујића из Бошњака и одсутне му супруге му разведен. — Новорукоположени свештеник Петар Поповић из Борова опредељује се за администратора парохије у *Лединци*. — Администрација парохије у *Кленку* поверава се Добривоју Моловићу, досадањем личном помоћнику оца његовог Стефана Моловића, пароха Иришког. — Јеромонах Герман Стајић одређен је за личног помоћника пароху Сурчинском Георгију Месаровићу. — Администрација парохије у *Руми* поверава се Душану Писаревићу, досадањем личном помоћнику пароха Митровачког, протојереја Стефана Анђелића. — Узет је на знање извештај проте Карловачког Стефана Чобанића о смрти администратора парохије у *Визићу*, Јеромонаха Прокопија Мађаревића, и о расположењу, учињеном у погледу администрације парохије визићке. — Молбенице свештеника Петра Поповића, Павла Зековића и сврш. богослова Димитрија Зековића, којима моле за полагање стечајног испита, доставиће се испитној комисији ради одређења испитног термина. — Има се издати подручном свештенству налог, да брачна оглашења у засебни протокол уводити имају. — Разведен је брак између Гавре Бабајића из Марадика и одсутне му супруге Еве.

(Архијерејске и Административни одбор) држао је своју прву овогодишњу седницу дне 10. (22.) јануара о. г. у Карловцима под председништвом Његове Светости Господина Патријарха Георгија; у присутности г. г. чланова: Стефана Чобанића, проте Карловачког, Лазара Обреновића, Николе Поповића, Саве Пушића, Шандора Радовановића, Павла Новића, конзистор. фискала и протођакона Германа Опачића као референта и бележника. — Важнији закључци јесу ови: *Позване су све подручне црквене општине, да се имају на трошак црквених благајна прешлашници на лист „Српски Сион“, и да имају у напредак своје огласе у том листу публи-*

коваши. — Узет је на знање извештај референтов, по коме је склопљени уговор између мађарско-француског осигуравајућег друштва у Будим-Пешти и Његове Светости као заступника Архидијецезе Карловачке према пређашњем закључку адм. одбора исправљен и потписан. — Пошто је адм. одбор извештен, да је вис. кр. зем. влада у Загребу дозволила из земаљске дотације за год. 1890. потпору појединим црквеним општинама и лицима у Архидијецези Карловачкој у целокупном износу од 4500 фор., — то се имају дотичне општине и лица о том обавестити, а потпора, која ће се овамо послати, разделити. — Рекурсе пароха Даљског Милоша Рајачића против одлуке саборског одбора зем. влади у Загребу поднесени враћа се рекуренту натраг уз сходну поуку. — Услед овамо поднесене пријаве кр. котарске области у Земуну против председника црквене општине у Добановци Јована Владисављевића због неуредног руковања са црквеним иметком подељује се истом председнику строги укор. — Узето је на знање приопштење кр. финансијалног равнатељства у Осеку, да су на замолбу адм. одбора упућени порезни органи, да свом строгошћу поступају према немарним дужницима пореза на парох. сесију. — Уговор између манастира *Беоцина* и подузетника цементног мајдана тамошњег, склопљен у предмету *продаје манастирске земље од 28. јушара по цену од 100.000 фор.*, уз неке мање измене одобрен је, те је под једним Његова Светост овлашћена, да уговор тај, пошто исправљен буде, високославном саборском одбору односно Његовом Величанству на потврду поднесе. — Нићифор Поповић, парох Бановачки упућује се са молбом својом ради повишења тамошње парохије у виши плаћевни разред административном одбору поднесеном на надлежну Конзисторију. — Поводом главног годишњег извештаја рачуноревизора Љубомира Марина о прегледању манастирских, и супер-ревизији цркв. општинских рачуна за год. 1890. поднесеног, налаже се свима оним црквеним општинама, које су са поднашањем рачуна у заостатку, да имају под претњом разрешења до конца марта 1891. заостале рачуне на супер-ревизију поднети. — Поднесак пароха Бачиначког, Јована Јеремића, којим подастире нацрт уредбе о узајамном обезбеђењу у опсегу Митрополије Карловачке, поднеће се саборском одбору на надлежно решење.

(*Прослава св. Саве.*) Народни празник св. Саве прослављен је свечано на све стране Српства у цркви, школи и друштву. Осим тога давале су по многим местима беседе и забаве на школе, просветне и добротворне цели — а све је то чињено у славу народном светитељу и просветитељу. У *Новоме Саду* прослављен је овај народни празник врло свечаним начином. У саборној цркви служио је св. литургију прота М. *Ђурић* са још два свештеника. После тога било је освећење воде у гимназијској дворани. Том приликом говорио је професор А. *Сандић* у славу и спомен првом оснивачу срп. велике гимназије новосадске, *Сави Вуковићу од Бергсова*, и у спомен и славу *Марији Пешиковићки*, која је заједно са својим братом Луком Миланковићем основала стипендијску закладу. У говору свом изнео је г. Сандић живот и заслуге тих народних добротвора, па су онда њихове *нове слике ошкривене* и стављене у дворану гимназијску ради вечног спомена и угледа. За тим је професор Јован *Грчић* прочитао имена оснивача и приложника гимназијских. После тога говорио је још гимназиста VIII разреда, *Ђорђе Лешкић*, о животу и делима св. Саве. — У 4 сахата после подне држало је *књижевно одељење „Матице српске“*, по уведеном обичају, своју *свечану седницу*, коју је лепим говором отворио потпредседник др. *Ђорђе Дера*. Дворана матичина била је препуна чланова и публике. У тој свечаној седници држана су три говора. Први је говор био дра Милана *Савића* у спомен и славу *Миши Димитријевићу*. Пошто је говорник био спречен доћи у седницу, прочитао је тај готор секретар А. *Хаџић*. Други је говор држао А. *Сандић* у спомен и славу *Огњеславу Ушјешеновићу-Острожинском*, а трећи Милан А. *Јовановић* у спомен и славу *Владимиру Красићу*. Сва три покојника, којима је у спомен и славу говорено, били су чланови књижевног одељења матичиног. Присутни су с пажњом и одобравањем саслушали сва три говора. — У вече одржана је *гимназијска ћачка беседа*, која је ванредно јако била посећена. Ученици гимназијски представљали су на беседи музикалну драму „Тит“ од Мозарта, коју је прерадио Ј. *Грчић*. Певање и свирање испало је врло лепо и прецизно. Беседа је ова приређена у корист сиромашних ученика гимназијских, те је на ту цел пало преко 1500 фор. чиста прихода.

(*Патронат срп. велике гимназије новосадске*) имао је 12. (24.) о. м. своју седницу, која је нарочито сазвана била ради избора гимназијског *катихете* на место г. Милутина Јакшића, који је изабран за професора богословије у Карловцима. Привремено је, по одласку г. Јакшића, предавао катихизис у гимназији г. Милан *Ђурић*, прота новосадски. За катихету се пријавило њих петорица молилаца, но између њих је г. Милутин Гавриловић, свршени богослов и изабрани парох сомборски, пред избор повукао молбу натраг. Про есорска колегија предложила је патронату за избор г. Младена *Миловановића*, свршеног богослова, као најбоље квалификованог. Пошто је било мало присутних чланова, остављено је председнику патронатском, да он привремено именује катихету, а после да се на ново распише стечај, у толико више, што је рок првом стечају био врло кратак. Председник је за тим именован за привр катихету М. *Миловановића* као најспособнијег. — Узет је на знање допис Његове Светости г. патријарха о *фонду* некадашње *грчке школе* у Н. Саду, који се као фонд гимназије предаје на руковање патронату. За тај фонд зготовиће се основно писмо. — Неким професорима одобрени су квинквенали. — Професорима дру *Ђорђу Дери* и *Благоју Бранчићу* одређена је *пришомоћ од 500 ф.* за други део „*Речника*“ њихова, и то за *српско-мађарски део*, који сада треба да се штампа. Лане је изишао први део (мађарско-српски) од тога изврсног речника.

ИЗЈАВА.*)

Врло ме је непријатно изненадила појава г. Алагићеве критике, коју је у 23. броју „Гласа Истине“ од год. 1890 уврстио, и не дочекав моје *обећано продужење*. Непријатно велим, јер ми подваљује интенцију, да сам ја тај мој чланак у 21. бр. „Гласа Истине“ од г. 1890 написао као *кришкју на наш редакциони рад у црквеним књигама* и као да сам смијерао, да овај одбор *quasi шужим пред ошкривом*.

Ја ево јавно, по души мојој исповиједам, да никако нијесам смијерао на одборски рад, нити бих био индикретан, па и сад небу, ма ме колико изазивао г. А. на то, но ја сам те биљешке моје „*Неке погрешке*“ од преко 10 го-

*) Ову изјаву пуштамо у лист као објашњење и одбрану г. Бољарића, за коју он одговара А нека нам опрости, што смо из ње испустили неке оштрије изразе и све оно, што не спада на ствар. Уреди.

дина овамо прикупљао, дакле прије него се и дошло на ту мисао, да се наш одбор конститиујеше, готово то имао, које се види и из истог мог чланка, гдје наводим Службеник, а на њему још нијесмо радили. Па и она моја опомена, „да се ова погрешка не сме преносити у новија издања еванђелска, кад се буду архивиравала — на то нека пазе дошлични“, јасно показује, да нијесам циљао на наш редакциони одбор, који је већ с еванђељем готов, но имао сам на уму *ширу публику*, гдје *ће се догађати* да се црквене књиге прештампавају, — дакле је изражена *будућност*, то су они „дошлични“ а не наш одбор. А уврстих мој чланак *сада*, јер се сада повела ријеч у „Гласу Истине“ о нашим црквеним књигама, као што и рекох у почетку мога чланка.

Јест, али г. А. неће тога да разумје, па би боље приличио *њему* оно, што мени припадања „безакони Јуда не восхотје разумјети.“ Он све другима пришива, што љепше њему приличи. Што се пред мој започети рад истрчао; што ми подмеће намјере, да сам чланком мојим на наш одбор смијерао; што ми на „савјест“ апелује; предбацује ми „безаконог Јуду;“ што тобоже пријатељски започиње свој чланак, а кашње све већма удара у сарказам и заједане: морам разјаснити публици, да г. А. није према мени добро расположен. Ево и сада не могаше дочекати ни првог мог продужења. Ал у самој ствари нигдје ме и ни у чему ме не поби, но још потврди оно што рекох, па ипак ме уједе, а смјер ми оцрни.

Ја држим, да никога нијесам увриједио оним мојим чланком, па ето шта добих.

Да је више објективности и искрености у г. Алагића, ја бих му се позивању одазвао, овако нек не чека.

У Сарајеву, по божићу 1890

Гавр. Бољарић.

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

„Невен“. *Чика-Змајовин лист*. Од нове године излазиће тај ваљани лист за децу у Бео-

„Српски Сион“ излази *сваке недеље* на великом табаку. **Цена** му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За *саране земље* на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви стају 10 новчића.

граду, куда му се власник и уредник др. Јован Јовановић „Змај“ преселио. Но жалост је, што је и тај лист подгрижен претплатним немаром, те ће од сада у место сваких 15, излазити сваких 18 дана по један број, дакле на годину 20, на по године 10 бројева. Буде ли јача одзива, уредник ће додацима накнадити, да и ова година донесе 24 табака или близу толико. Цена је „Невену“ за годину 1891.: За Србију 6 динара; за Аустро-Угарску, Црну Гору, Босну, Херцеговину и друге земље 3 фор. — Нека је и на даље препоручен овај корисни дечији лист нашој публици.

ИСПРАВКА.

У прошлом (2.) броју овога листа поткрале су се неке погрешке, које овим исправљамо, и то: на стр. 30, на другом ступцу, у 7-ом реду од озго, *треба да стоји: 5000 дин.* у-место 500 дин.; а на стр. 31., на првом ступцу, у 2-ом реду озго, *треба да стоји: Lebens* у место *Serbens*.

Из Администрације „Српског Сиона“.

Српској црквеној општини, Ердевић. Примили смо од Вас 4 фор. као предплату за „Српски Сион“ на целу 1891. годину.

Српској правосл. цркви, општини, Почитељ. И од Вас смо примили 4 фор. као предплату за „Српски Сион“ на целу 1891. годину.

ОГЛАСИ.

ЕДИКТ.

Ева Јолић из Карловаца поднела је конзисторији овој бракоразводну молбу своју против супруга јој Живана Јолића из Карловаца, кога је пре три године изненадно нестало, без да се до данас о њему икаква гласа и трага сазнати могло.

Усљед тога, а у смислу данашњег конзисторијалног закључка позива се овим поменути Живан, да у року од 3 месеца дана, рачунајући од првог увришења овог едикта у новине, конзисторији овој или сам лично предстане, или место свога пребивања означи, пошто ће у противном случају упитна бракоразводна парница и без њега окончати се.

Из седнице конзисторијалне у *Карловци* 18. (30.) Декембра 1890. држане.

1—3 1 Архидијецезална Конзисторија.

Претплата и огласи шаљу се на складној штампарији А. Пајевића у дунавској улици, а рукописи уреднику Сави Петровићу у Нови Сад.

За огласе и објаве плаћа се по 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч. Рукописи се не враћају.